

Govor predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dr. Dragana Čovića na 14. susretu Udruge europskih senata u okviru sesije "Imaju li parlamenti ulogu supervizora u upravljanju euro zonom?"
Pariz, 16. ožujak 2012. godine

"Poštovani gospodine predsjedniče Senata Republike Francuske
Uvaženi predsjednici i zamjenici predsjednika parlamenata,
Vaše ekscelencije,
Dame i gospodo,

Uz zadovoljstvo za nazočnost 14. susretu Udruge europskih senata, koristim ovu prigodu zahvaliti se našim domaćinima za srdačnu dobrodošlicu i čestitati na uspješnom organiziranju ovog zasijedanja.

Značaj ovogodišnjeg susreta je tim veći jer se razmatra tema od najvišeg parlamentarnog i institucionalnog interesa. To je odlična prigoda za iznošenje i razmjenu stajališta, konstruktivnu raspravu i definiranje zaključaka, što će zasigurno svim sudionicima biti od velikog značaja.

Ovaj kao i svi prethodni susreti Udruge europskih senata su svakako i izvanredna prigoda za jačanje i unaprjeđenje suradnje između predstavnika zemalja sudionika. Stoga vas, u ime Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i u svoje osobno ime, srdačno pozdravljam.

Iako je Bosna i Hercegovina još uvijek daleko od članstva u EU, a posebice od članstva u euro zoni, kao i sve druge europske države izložena je svim negativnim utjecajima vezanim za financijsku i ekonomsku krizu u Europi. Gospodarstvo Bosne i Hercegovine je toliko vezano i ovisno o gospodarstvu EU, tako da je i „Standard and Poors“, u svojoj analizi, stavio Bosnu i Hercegovinu na treće mjesto ljestvice država središnje i istočne Europe prema izloženosti njihovog gospodarstva na zbivanja u euro zoni.

Prema analizi „Standard and Poors“, države ove regije koje nisu članice euro zone, njih ukupno 19, rangirane su po osjetljivosti na poremećaje u prilivu kapitala iz euro zone, tako da je Bosna i Hercegovine svrstana na treće mjesto, nakon Turske i Mađarske. Ranjivost našeg gospodarstva na zbivanja u euro zoni ispoljava se preko

trgovinske razmjene i kretanja BDP, te dovodi do povećanja razine javnog duga i sniženja kreditnog rejtinga. Sasvim je logično da na nas utječe pad razine potražnje u euro zoni za robama iz središnje i istočne Europe, kao i smanjenje podrške banaka iz euro zone filijalama u Bosni i Hercegovini.

Monetarna politika Bosne i Hercegovine temelji se na načelu Currency Boarda; načelu koje podrazumijeva da za našu valutu postoji puno pokriće u konvertibilnim deviznim sredstvima po fiksnom tečaju (1 KM = 0,51129 EUR). Vezivanjem vrijednosti naše valute za vrijednost Eura, određena je apsolutna povezanost našeg financijskog sustava s euro zonom, kao i ovisnost o stabilnosti Eura.

Upravo zbog ovih razloga, pozdravljamo odluke europskih lidera iz euro zone da podrže plan kancelarke Merkel i predsjednika Sarkozya o uvođenju obvezujućih pravila usmjerenih k osiguranju fiskalne i ekonomske discipline, te ekonomskoj integraciji euro zone. Francusko-njemački prijedlog je osigurao stabilnost Eura kroz uvođenje središnje supervizije proračuna država članica, ali i kroz uvođenje Europskog stabilizacijskog mehanizma s odgovarajućim kreditnim kapacitetima. Balansirani proračuni država članica euro zone jedini su način na koji se mogu izbjeći buduće dužničke krize i slabljenje Eura, te je uvođenje dodatnih kontrola, nadzora, ali i sankcija nužno za opstanak europskog gospodarstva, ali i EU uopće.

Ovaj plan dodatno daje i na važnosti ranije izvršenoj reformi supervizije na razini EU, preciznije uvođenju Europskog sustava financijske supervizije i formiranju Europskih supervizorskih ustanova (ESA). Uz Europski odbor za sustavni rizik (ESRB), uspostavljen je sustav koji će pružiti bolju zaštitu od mogućih bankarskih kriza ili kolapsa osiguravajućih društava, te istovremeno ojačati jedinstveno tržište financijskih usluga EU i poslati bolji signal investitorima. Na ovaj način je osiguran nadzor nad metodama koje primjenjuju nacionalni supervizori u provedbi svojih obveza iz EU zakona.

Očigledno je da se bez odgovarajuće supervizije financijskog sustava EU ne može imati makro-prudencijalni pregled financijskih aktivnosti koji bi omogućio da se suzbije ili ublaži sistemski rizik financijske stabilnosti u EU. Izgrađeni sustav supervizije omogućava nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta, kao jednog od

glavnih stupova EU, a time i osigurava doprinos financijskog sektora ukupnom ekonomskom rastu. U svemu navedenom, ne smije se zaboraviti i presudna uloga Europske središnje banke.

U svezi odnosa s nacionalnim autoritetima za superviziju, nove će Europske supervizijske ustanove imati važnu ulogu u izradi zajedničkog pravilnika za financijsku superviziju za sva nacionalna tijela, a koji će razviti i uskladiti tehničke standarde u oblastima definiranim EU legislativom. Također, pripremit će se i obvezujuće upute koje će imati za funkciju pomoći nacionalnim tijelima u donošenju odluka.

Trendovi na stvaranju mehanizama financijske supervizije na razini EU doveli su do pojave mišljenja o potrebi za stvarnim pan-europskim supervizorskim autoritetom. Ovakve ideje temelje se na naučenim lekcijama iz posljednje financijske krize koja je demonstrirala činjenicu da je postojanje nacionalnih supervizija, s jedne strane, i integriranog financijskog tržišta EU, kao i jedinstvene valute, s druge strane, jednostavno neodrživo. Zbog toga se predlaže ili održavanje jedinstvenog tržišta i euro zone, uz uvođenje korespondirajućeg supervizorskog okvira na EU razini, ili ponovna fragmentacija jedinstvenog financijskog tržišta i euro zone.

Međutim, redovita supervizija može biti urađena isključivo na nacionalnoj razini, gdje praktično „na terenu“ već postoji snažna lokalna tradicija. Postojanje europskih autoriteta za superviziju je potrebno zbog razvitka tehničkih standarda koji će se primjenjivati na cijelom teritoriju EU, kao i za rješavanje mogućih sukoba nadležnosti između nacionalnih supervizora, što očigledno znači da postojanje supervizora na EU razini predstavlja dodanu vrijednost.

Naravno nacionalni parlamenti donose zakone kojima se regulira osnivanje i rad nacionalnih supervizora, a parlamenti su mjesta na kojima se odlučuje o izvješćima i radu nacionalnih supervizorskih autoriteta. Time je osiguran stalni nadzor ali i odgovornost nacionalnih parlamenta za proces supervizije. Kvalitetna nacionalna supervizija u državama članicama euro zone ima presudno značenje za stabilnost financijskog sustava cjelokupne EU. Postojanje supra autoriteta za superviziju ne bi predstavljalo jemstvo od izbijanja financijskih kriza, a posebice ne u slučaju kada se radi o globalnim utjecajima na ekonomsku stabilnost. Nitko ne može garantirati da bi

postojanje sustava supervizije koje danas imamo na EU razini, u vrijeme izbijanja financijske krize u SAD bili zaštita za financijski sustav EU.

Parlamenti prije svega imaju opću ulogu demokratskih supervizora i mjerodavni su za cjelokupne financijske i ekonomske aktivnosti na nacionalnoj razini. Donošenje odgovarajućih zakona iz financijskog sektora, a prije svega proračuna, daje nacionalnim parlamentima poziciju u kojima oni predstavljaju temelje samog financijskog sustava unutar Europe. Zbog toga, sami parlamenti moraju nametnuti i obvezu odgovornog ponašanja i balansirano upravljanja financijama. Javna potrošnja i vanjski dug predstavljaju područja u kojima nacionalni parlamenti mogu djelovati kao supervizori ex-ante i time nametnuti stroge standarde u planiranju i upravljanju javnim financijama. Kao najviše demokratske institucije, ipak imaju neposredni mandat građana EU da kroz svoje odluke vode i ukupnu politiku EU.

I iskustvo Parlamentarne skupštine BiH pokazalo je da nacionalni parlamenti moraju poduzeti potrebne aktivnosti na suzbijanju i ublažavanju ekonomske krize. Tako je i gornji dom našeg parlamenta bio nositelj i predlagač brojnih mjera koje su osiguravale financijsku stabilnost, te vršio kontrolu nad financijskim tokovima u našoj zemlji, iako u navedenom nije imao pomoć mehanizama kojima se mogu služiti države članice EU.

Poštovane kolegice i kolege,

Evo na koncu, još jedanput, u ime Izaslanstva naše zemlje, ističem zadovoljstvo što imamo prigodu sudjelovati u radu 14. po redu susreta Udruge europskih parlamenata te iznijeti stajališta, razmijeniti mišljenja i svakako dati doprinos u razmatranju ove aktualne teme.

Vjerujem kako će i ovogodišnje zasijedanje sa svim planiranim sadržajima stvoriti prostor za daljnji nastavak uzajamno korisne interakcije kako na polju ekonomije tako i u svim drugim važnim područjima života i funkcioniranja.

Sudjelovanje institucija Bosne i Hercegovine na ovako značajnim skupovima sigurno je dobro i korisno iskustvo te nesebična potpora na našem putu u punopravno članstvo u Europsku uniju.

Svako vam dobro želim i hvala za pozornost!" (kraj)